

JAARVERSLAG 2018

de Bibliotheek

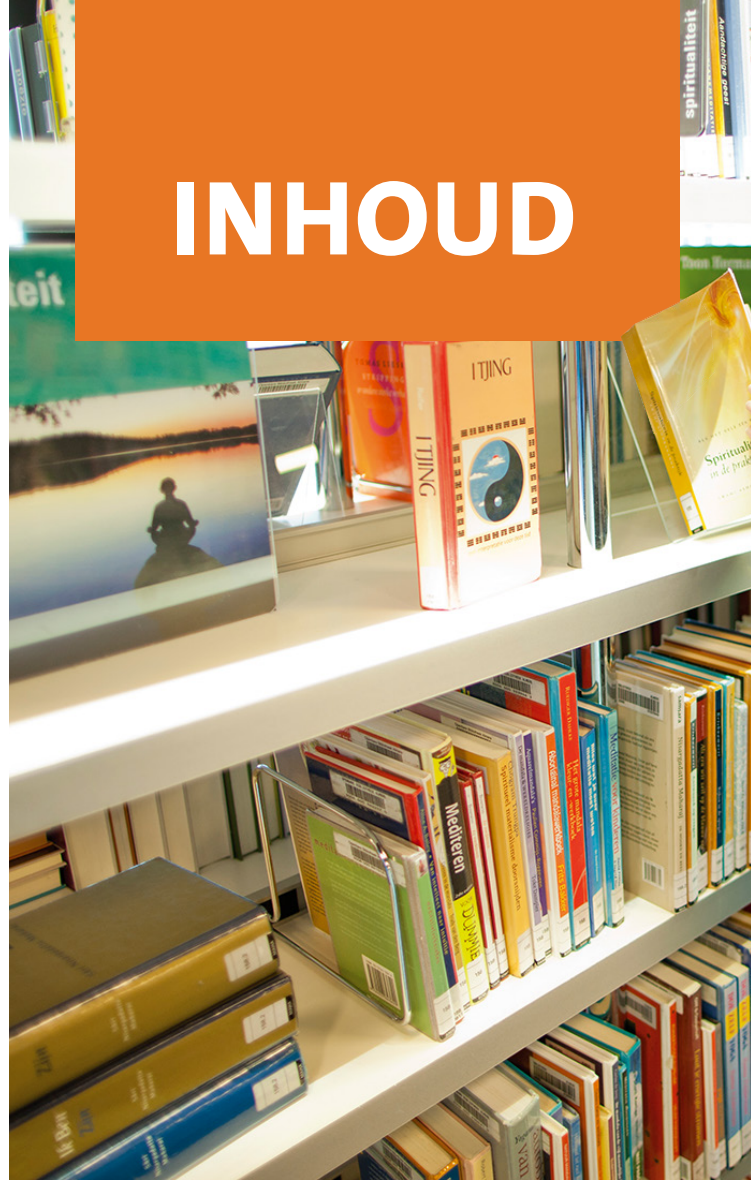
Bollenstreek

INHOUD

VOORWOORD 6

MEERJAREN BELEIDSKOMPAS 2016-2019..... 8

PROGRAMMALIJN LEZEN 10

Nationale Voorleesdagen	10
Boekenweek.....	11
Geef een prentenboek cadeau	11
Zomerklooiën.....	11
Kinderboekenweek	12
Leeskringen	12
Nederland Leest!.....	12
Vakantiebib en e-books 2018	13
Spraakmakende lezing	13
Volwassencollectie De Zilk.....	13

PROGRAMMALIJN LEREN 14

Cursussen digitalisering.....	14
Bollenstreek Betogen	14
Onderzoek leesplezier onder kinderen.....	15
Onderzoek leesplezier op scholen.....	15
BoekStart	15
BoekStart in de kinderopvang	15

PROGRAMMALIJN VERBINDEN 16

Samenwerking.....	16
Taalhuis en Taalcafé	16
Taalkrant Week van de Alfabetisering.....	17
Taalheld provincie Zuid-Holland.....	17
DigiTaalhuis.....	17
De VoorleesExpress.....	17
Walk&Talk.....	18
Samenwerking Albert Heijn.....	18
Koffie+	18
Noordwijk Dementievriendelijk.....	18
Week Tegen Pesten.....	18
Seniorweb.....	19
Hulp bij belastingaangifte.....	19
Lisse op zondag.....	19
Spacejaar	19
Lagerhuis.....	19

ORGANISATIE IN ONTWIKKELING 22

Personeel	22
Vrijwilligers.....	23
Donaties & sponsoring.....	24
BiebPanel.....	24
Themakalender.....	25
Programming.....	26

FEITEN EN CIJFERS 27

Code Cultural Governance	27
Raad van Toezicht	27
Managementteam.....	27
Ondernemingsraad	27
Jaarcijfers.....	28

VOORWOORD

2018: van rode dubbeldekker tot taalheld

Een grote rode dubbeldekker helemaal in de stijl van Fiep Westendorp stond op een woensdagochtend bij de Antoniuschool in Voorhout. Vol enthousiasme keken de leerlingen hun ogen uit in de Fiepbus. Het was de start van de Nationale Voorleesdagen met een mediagenieke tour langs scholen en bibliotheken. Zo bracht de bibliotheek met de Fiepbus bij 1.700 kinderen en hun ouders het belang van voorlezen onder de aandacht. De campagne was ook de aftrap van een jaar met meer dan 1.375 activiteiten, van lezingen, cursussen en spreekuren tot activiteiten

rondom leesbevordering, digitalisering en zelfredzaamheid.

Zelf kijk ik met bijzonder veel plezier terug op de lezing van hersenwetenschapper Erik Scherder tijdens de Bollenstreek Betogen. Ook de lezingen van schrijvers Ronald Giphart of Jan Brokken staan in mijn geheugen gegrift. Het is slechts een greep uit de bijzondere activiteiten zoals Taalcafés, Koffie+activiteiten en druk bezochte bijeenkomsten, zoals die met Heleen van Royen. Haar documentaire 'Het doet zo zeer' gaf een indringend en tegelijkertijd ontroerend portret van haar

dementerende moeder. Deze bijeenkomst werd door ons in samenwerking met Noordwijk Dementievriendelijk georganiseerd. Op de daarbij georganiseerde informatiemarkt waren Activite, Marente, Jeroen, Welzijn Noordwijk, Groot Hoogwaak, en KBO/DBO aanwezig. En dat is slechts één voorbeeld van de meer dan zestig samenwerkingsrelaties die de bibliotheek heeft in onze gemeenten.

De Bibliotheek Bollenstreek geeft zo met een brede programmering invulling aan haar vijf wettelijke kernfuncties. Met 27.000 leden en 745.000 uitleningen van boeken en e-books is de uitleenfunctie van de bibliotheek nog steeds van groot belang. Tegelijkertijd werken wij in opdracht van de drie overheidslagen aan vernieuwing en innovatie van het bibliotheekwerk. In die ontwikkeling past het fusietraject met Stichting K&O Volksuniversiteit Oegstgeest. Vanaf juli 2018 is er intensief overleg geweest met het bestuur van K&O, uitmondend in een fusie per 1-1-2019. Beide organisaties staan in een lange traditie van persoonlijke ontwikkeling en permanente educatie. Ik ben er van overtuigd dat deze krachtenbundeling van meerwaarde is voor de inwoners van Oegstgeest.

Ik ben trots op de ontwikkeling die de Bibliotheek Bollenstreek doormaakt. Ondanks teruglopende inkomsten uit subsidies en ledenbijdragen werken wij aan de verbouwing van het bibliotheekwerk, terwijl ondertussen de 'winkel' gewoon open blijft. Ook waardeer ik de acht prachtige vestigingen in vier gemeenten. Uit onderzoek van het SCP blijkt dat de bibliotheek dé plek is waar allerlei mensen (en inkomens) samen komen. Dat blijkt wel. Onze vestigingen zijn open en toegankelijke plekken waar jong en oud welkom is om te leren, te lezen en letterlijk onder de mensen te zijn.

Ook heb ik enorme waardering voor onze medewerkers, zo'n 60 betaalde krachten en circa 490 vrijwilligers. In ons online klantenpanel geven ruim negen op de tien leden aan tevreden of zeer tevreden te zijn over onze medewerkers. In het bijzonder wil ik Eline de Visser noemen, onze projectleider Taalhuis Bollenstreek. Zij is benoemd

tot TaalHeld 2018 van de provincie Zuid-Holland in de categorie Bruggenbouwer. Die eretitel heeft ze ontvangen vanwege haar tomeloze inzet voor laaggeletterden in de Bollenstreek. En zoals ze zelf heeft aangegeven, het is niet alleen haar verdienste, maar ook die van medewerkers, vrijwilligers, samenwerkingspartners en de Bibliotheek Bollenstreek.

Hans Portengen
Directeur

MEERJAREN BELEIDSKOMPAS 2016-2019

In het meerjarenbeleidskompas van de Bibliotheek Bollenstreek zijn de vijf kernfuncties uit de Bibliotheekwet vertaald naar drie programmalijnen: Lezen, Leren en Verbinden. In 2016 is met succes een start gemaakt om de organisatie, dienstverlening en activiteitenprogrammering te richten op deze drie programma's.

Lezen

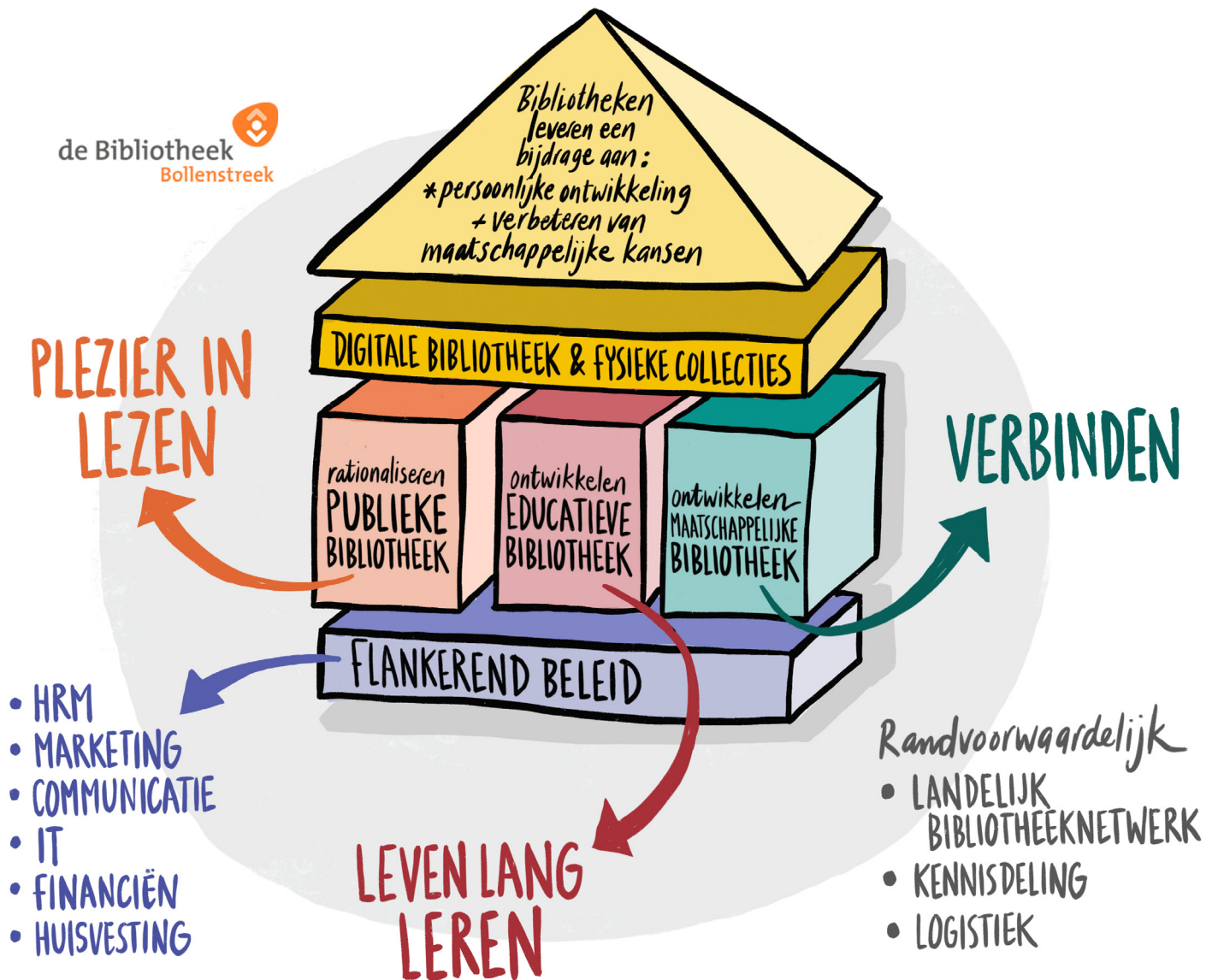
Leesbevordering is een van de kernfuncties van bibliotheken. Bibliotheek Bollenstreek zet zich in om het lezen te stimuleren onder jong en oud.

Leren

Bibliotheek Bollenstreek heeft een belangrijke preventieve rol in de bestrijding van laaggeletterdheid en in de ondersteuning van het onderwijs met onder andere collecties, een leesplan, boekpromotie en leesplezier.

Verbinden

De openbare bibliotheek is een van de laatste neutrale ontmoetingsplaatsen in een gemeente. Ook Bibliotheek Bollenstreek zet de deuren open voor iedereen die wil studeren, lezen of deelnemen aan activiteiten.

Programmalijn **LEZEN**

Lezen is de basis om kennis op te doen. Ook bevordert lezen de fantasie en creativiteit. Daarbij is leesplezier onmisbaar: mensen die lezen leuk vinden gaan het meer doen waardoor ze ook technisch beter gaan lezen. Om het lezen en het leesplezier te stimuleren zorgt de Bibliotheek Bollenstreek voor een aantrekkelijke leesomgeving en een actuele collectie voor jong en oud.

Naast de collectie en voorleesinitiatieven waar leesplezier centraal staat organiseert Bibliotheek Bollenstreek ook jaarlijks vele activiteiten. Hierbij werken we samen met lokale, regionale en landelijke partners. Onze vestigingen hebben een mooie, inspirerende collectie en zijn een laagdrempelige ontmoetingsplaats waar

mensen kennis en informatie kunnen halen en delen. Met een aantrekkelijke programmering verleiden we mensen, van jong tot oud, om naar de bibliotheek te komen. We richten ons onder andere op scholen, gezinnen en mensen waarvoor lezen en schrijven niet vanzelfsprekend is.

Nationale Voorleesdagen

In de maand januari namen wij bezoekers mee in de wondere voorleeswereld van de Bibliotheek Bollenstreek. In het kader van de Nationale Voorleesdagen stond 'Iedereen VoorLezen' in deze maand centraal. Daarbij werd ook de Fiepbus ingezet. Deze bus is geïnspireerd op de illustraties van Fiep Westendorp en toerde langs acht basisscholen en de vijf vestigingen van de Bibliotheek Bollenstreek. In het rijdende kunstwerk konden kinderen in het doolhof op avontuur en daar alle bekende karakters zoals Jip & Janneke en Pluk van de Petteflet bewonderen. Het bezoek aan de bus was gratis voor kinderen én ouders. In totaal bezochten 928 mensen de bus, naast de 800 leerlingen van de basisscholen.

Ook speelden verschillende theatergroepen voorstellingen in onze vestigingen geïnspireerd op het prentenboek van het jaar: 'Ssst! De tijger slaapt' van Britta Teckentrup. Ongeveer 700 bezoekers bezochten deze voorstellingen. In totaal kwamen er in deze succesvolle maand 2.428 bezoekers voor deze activiteiten naar de bibliotheek.

Boekenweek

Van 10 - 18 maart 2018 vierden we in alle vestigingen de Boekenweek met het thema Natuur. Midden in de Boekenweek sprak sterschrijfster Connie Palmen voor een vrijwel uitgekochte bibliotheek in Oegstgeest over leven en literatuur. Openhartig vertelde zij over de laatste maanden van haar zieke moeder en de ideale invulling van haar schrijfdagen. De avond werd georganiseerd in samenwerking met Volksuniversiteit K&O en de Rijnlandse Boekhandel.

Geef een prentenboek cadeau

'Raad eens hoeveel ik van je hou' van Sam MacBratney was het prentenboekcadeau van de leesbevorderingscampagne 'Geef een prentenboek cadeau' in 2018. In de bibliotheek werden naar aanleiding van dit boek diverse voorstellingen gespeeld van 'Grote haas en kleine haas'. Het Marnicktheater speelde deze voorstelling voor kinderen tussen 2 - 6 jaar. Hiermee vroeg Bibliotheek Bollenstreek aandacht

voor de VoorleesExpress. Alle 9 voorstellingen waren uitverkocht. Vanwege dit grote succes werden er 2 extra voorstellingen gegeven in Noordwijk en Sassenheim. Er genoten 248 kinderen van het verhaal en de vrolijke liedjes.

Zomerklooien

Bij dit lees- en doeprogramma van de Bibliotheek Bollenstreek konden kinderen tijdens de zomervakantie meedoen aan diverse activiteiten en workshops. In de maanden juli en augustus nodigden wij alle kinderen uit de Bollenstreek, leden en niet-leden, uit om te komen zomerklooien in de bieb. Veel belangstelling was er voor workshops over vloggen en programmeren met het computerprogramma Scratch, dat speciaal ontwikkeld is om kinderen te leren werken met code. In de vlogworkshops was er aandacht voor wat je wel of juist niet wilt delen en kwamen inspirerende voorbeelden aan bod. Daarnaast was er een theatervoorstelling in de bibliotheek van Voorhout vanuit theaterschool Teylingen en werd de bibliotheek in Oegstgeest tijdelijk een dag overgenomen door kinderdirecteuren Sarah en Roos (11 jaar).

"De workshop was geweldig, omdat je nu weet hoe je filmpjes moet maken voor een eigen YouTube kanaal."

**Mick Arensman &
Ties Mutsaerts**

Kinderboekenweek

De Kinderboekenweek stond in 2018 volledig in het teken van het thema vriendschap. Om de kinderen in de Bollenstreek mee te nemen in een verhaal maakte de bibliotheek gebruik van een silent disco. Daarbij konden kinderen van 6 - 12 jaar met een koptelefoon op mee doen aan het avontuurlijke verhaal 'Lieve Lieven', ontwikkeld door 'Daan draait'. Aan de 5 disco's in de bibliotheken deden 98 kinderen mee. De silent disco is een uniek concept dat zorgt voor leesplezier en motiveert om meer te gaan lezen. Nog niet eerder is op deze manier een verhaal verteld. Naast de bezoekers van de bibliotheekvestigingen konden ook 340 leerlingen van 6 verschillende basisscholen genieten van het interactieve verhaal. Daarnaast konden de bezoekers tijdens de Kinderboekenweek een foto laten maken voor op de cover van hun favoriete boek. Er werden meer dan 550 unieke boekcover-foto's gemaakt.

Leeskringen

Met elkaar een boek lezen en er na lezing over praten, dat is de basis van de leeskring. In 2018 ondersteunde de Bibliotheek Bollenstreek diverse leeskringen. Zoals particuliere leeskringen, die via een leeskringabonnement boeken lezen en die op eigen gelegenheid bespreken. Daarnaast vonden in de bibliotheek de Bollenstreekleeskringen plaats. Die werden samen met Senia georganiseerd, de landelijke organisatie van leesclubs, voor lezers die meer ondersteuning willen bij het bespreken van de boeken. Verder waren er in Noordwijk en Oegstgeest ook NT2-leeskringen voor anderstaligen. Daar lezen de deelnemers romans

die hertaald zijn in eenvoudiger Nederlands. Naast het bespreken van de inhoud was er aandacht voor technisch en begripvend lezen.

Nederland Leest!

Ter promotie van het Nederlandse boek is de landelijke campagne Nederland Leest! ontstaan. Het thema van 2018, voeding, werd op een originele manier uitgedragen. Zo werd er bij de opening op 1 november 'Hap een Boek' georganiseerd, waarbij bezoekers bij marktkramen in de bibliotheek van Noordwijk hapjes uit boeken kregen geserveerd. Die dag was er verder een lezing van ambassadeur Ronald Giphart. Ook waren er leerlingen van de KTS aanwezig om vragen te beantwoorden over voeding. In het kader van 'Nederland Leest!' werd in alle vestigingen het gratis boek 'Je bent wat je leest' uitgedeeld.

Ter afsluiting van de Nederland Leest-maand werd de bibliotheek in Oegstgeest omgetoverd tot een 1001 nacht-restaurant. Hier kwamen 40 gasten genieten van een bijzondere Syrische maaltijd. Voor het eerst werkten we hiervoor samen met de kookclub van het Dorpscentrum Lekker Anders.

VakantieBieb en e-books 2018

De VakantieBieb is het 'zomercadeautje' van de Bibliotheek. Via de app kunnen leden en niet-leden in de zomerperiode populaire e-books lezen. Het doel van de VakantieBieb is om e-lezen bij meer mensen te introduceren en om het leesniveau van kinderen tijdens de vakantie op peil te houden. Ook dit jaar heeft de Bibliotheek Bollenstreek deze app weer gepromoot. In de zomer zagen we een stijging in het aantal e-bookuitleningen. Aan het einde van het jaar waren 3.657 accounts actief en in totaal zijn in 2018 32.087 e-books uitgeleend.

Spraakmakende lezing

Jan Brokken schreef het meeslepende boek 'De rechtvaardigen', over consul Jan Zwartendijk die in WOII duizenden Poolse Joden wist te redden. Op uitnodiging van de Grimbergen Boeken en de Bibliotheek Bollenstreek kwam hij op 25 oktober

over zijn boek vertellen in de bibliotheek in Lisse. Brokken beschrijft zijn leven en de lotgevallen van veel van de ontkomen Joden in een meeslepend epos, waarin hij een treffend beeld schetst van een wanhopige tijd. 'De rechtvaardigen' is een les in moed en in het maken van de juiste keuzes op het juiste moment. Er hingen 62 mensen aan de lippen van de ras verteller

Volwassenencollectie De Zilk

In het bibliotheekservicepunt De Zilk stonden tot midden 2018 alleen boeken voor de jeugd. Daar is eind 2018 verandering in gekomen: er is nu ook een beperkt aanbod voor volwassenen. De nieuwe boekenkast bevat een aantal Groot Letterboeken en diverse titels uit het literaire genre, familie en romantiek. Ook kan iedereen boeken reserveren en afhalen bij de bibliotheek.

Programmalijn **LEREN**

Om goed te functioneren in de samenleving is het belangrijk dat mensen kunnen lezen, schrijven en digitaal de weg weten te vinden. In de Bollenstreek wonen aardig wat mensen voor wie dit niet vanzelfsprekend is. In de regio wonen circa 25.000 laaggeletterden en daarom is het voorkomen en aanpakken van laaggeletterdheid een van onze speerpunten. De Bibliotheek helpt hen om zelfredzaam te worden en organiseert laagdrempelige cursussen en inloopspreekuren, bijvoorbeeld voor mensen die moeite hebben met lezen en/of schrijven of mensen die digitaal vaardiger willen worden. Nu de Volksuniversiteit Oegstgeest onderdeel is van de Bibliotheek Bollenstreek zijn er ook nog eens volop cursussen te volgen ter ontspanning. Daarnaast ondersteunt de bibliotheek scholen op het vlak van de collectie, een leesplan, boekpromotie, leesplezier en mediawijsheid.

Cursussen digitalisering

De bibliotheek biedt diverse cursussen waar mensen hun digitale vaardigheden kunnen verbeteren, zoals Klik & Tik en Digisterker. Klik & Tik is een basiscursus werken met de computer en internet. In vijf lessen leren de

cursisten betrouwbare informatie te vinden via internet, gebruik maken van OV9292 en onder andere zoeken via Google. Bij de cursus Digisterker staat het leren omgaan met de overheid via internet centraal. Deze cursus is populair bij senioren en anderstaligen. Digisterker is gemeentegebonden en heeft per gemeente aangepaste lesstof.

Bollenstreek Betogen

‘Leer meer over je brein’ was in de maand mei het thema van de bibliotheek. Een thema dat veel belangstelling heeft dus ook veel bezoekers trok voor de Bollenstreek Betogen. Een onderdeel van het programma was een lezing van hersenwetenschapper Erik Scherder en organisatiepsycholoog Kilian Wawoe. Voor een uitverkochte bibliotheek in Noordwijk vertelden zij over stress op de werkvloer en het effect daarvan op de hersenen. De sprekers gaven tips om stress te verminderen en vertelden dat lezen helpt om het brein te verrijken.

Een andere spreker was ‘geheugenprofessor’ Douwe Draaisma die in de bibliotheek van Oegstgeest vertelde over het geheugen. Daarnaast verzorgde de Hersenstichting de Koffie+ bijeenkomsten in Noordwijk en

“Lezen activeert veel ‘hubs’ in onze hersenen, daar waar verbindingen samen komen. Onze hersenen houden van lezen.”

Hersenwetenschapper
Erik Scherder, spreker bij de
Bollenstreek Betogen

Noordwijkerhout rondom het thema brein. Natuurlijk was er ook aan de kinderen gedacht en werden er speciale kindercolleges georganiseerd op diverse locaties. Brein in Beeld organiseerde kinderworkshops waar de zintuigen en hersenen centraal stonden. In totaal trokken deze workshops 55 bezoekers.

Onderzoek leesplezier op scholen

In 2018 lag de ambitie van de bibliotheek onder andere op het verder versterken van (structurele) samenwerking met basisscholen en het vergroten van de inzet van leesconsulenten. Op basis van de resultaten van een klantreisonderzoek (2017) is in 2018 aanvullend kwalitatief onderzoek uitgevoerd onder directeuren en kinderen van basisscholen. De resultaten geven meer inzicht in hoe de bibliotheek haar dienstverlening voor basisscholen kan optimaliseren.

Door de intensievere samenwerking met de scholen is in de eerste helft van schooljaar

“Het is leuk dat ik zelf ook dingen kan meemaken die ze in een boek meemaken. Het is leuk om te lezen hoe het bij andere mensen gaat.”

Ava Romeijn Groep 6,
basisschool De Buitenplaats

2018-2019 de afname van lees bevorderende activiteiten met 60% gestegen ten opzichte van vorig jaar. De reacties van leerkrachten en leerlingen zijn overwegend positief. De bibliotheek ervaart dat scholen de strategie om leesplezier voor kinderen voorop te stellen positief ontvangen. Ook de twee gekozen kerntaken ‘kinderen verleiden te lezen’ en ‘kinderen helpen zoeken en vinden’ beoordelen scholen als noodzakelijk.

Onderzoek leesplezier onder kinderen

Bibliotheek Bollenstreek heeft met 90 basisschoolleerlingen gepraat over hoe zij boeken kiezen en vinden en wat ze daarbij lastig vinden. Het doel was om uit te vinden hoe het leesplezier bij kinderen is te vergroten. Het is voor het eerst dat in Nederland een dergelijk grootschalig onderzoek is uitgevoerd. Dit onderzoek is mogelijk gemaakt door Fonds Perspectief. Wij gaan de resultaten gebruiken om kinderen op school en in de bibliotheek beter te kunnen helpen.

BoekStart

BoekStart is een leesbevorderingsproject, dat jonge kinderen al ruim voor ze naar school gaan met boeken en lezen in aanraking brengt. Ouders ontvangen een uitnodiging om in de dichtstbijzijnde bibliotheek een ‘BoekStart-koffertje’ op te halen, een starterspakket met twee babyvoorleesboekjes en leessuggesties voor beginnende voorlezers. In 2018 heeft de Bibliotheek Bollenstreek 267 BoekStartkoffertjes uitgereikt.

BoekStart in de kinderopvang

Het programma BoekStart in de kinderopvang is gericht op kinderen van 0 tot en met 4 jaar. Bij dit programma werken de bibliotheek en kinderopvangorganisatie samen aan de inrichting van een uitnodigende leesplek en een aantrekkelijke startcollectie. Daarnaast verzorgt de bibliotheek training in interactief voorlezen voor de medewerkers en ondersteuning bij het opstellen van een voorleesplan. Op die manier krijgt het voorlezen een vaste plek binnen de kinderopvang. In 2018 zijn er met 8 kinderopvanglocaties afspraken gemaakt om in 2019 het programma te doorlopen.

Programmalijs

VERBINDEN

Naast het lenen van boeken en tijdschriften komen mensen ook naar de bibliotheek om elkaar te ontmoeten. De bibliotheek is een van de laatste publieke, neutrale, laagdrempelige en veilige ontmoetingsplaatsen in de gemeente waar je kunt studeren, lezen, gebruikmaken van IT-voorzieningen of deelnemen aan activiteiten. Verbinden gaat ook over meedoen. De Bibliotheek Bollenstreek biedt voor alle inwoners van de regio aantrekkelijke materialen en relevante informatie. Op die manier verkleinen we de kloof tussen mensen die deelnemen en degenen die achterblijven op het vlak van laaggeletterdheid en mediawijsheid. De bibliotheek draagt zo bij aan sociale cohesie en het voorkomen van eenzaamheid.

Samenwerking

De Bibliotheek Bollenstreek zoekt bij activiteiten steeds meer naar samenwerking met partners of biedt hen een podium in de bibliotheek. Een aantal belangrijke samenwerkingspartners zijn het CJG, basisscholen, kinderopvangorganisaties, SeniorWeb, Stichting Welzijn Teylingen, IVIO en boekhandels. Met ondersteuning van ProBiblio is in 2018 het project Sociogram uitgevoerd. Met

het toepassen van een dergelijk sociogram is inzicht verkregen in de meer dan 60 bestaande samenwerkingsrelaties van de bibliotheek. Dit was wenselijk omdat wij zo meer gefundeerd en vanuit een bewuste strategie relaties aan kunnen gaan met samenwerkingspartners. Ook is het van belang om zo eventuele 'witte vlekken' te ontdekken, dat wil zeggen waar partners niet bijdragen aan de beleidsdoelen of kernfuncties van de bibliotheek.

Taalhuis en Taalcafé

Met het Taalhuis zet de Bibliotheek Bollenstreek zich in om de geletterdheid in de regio te verhogen. In de Bollenstreek zijn er op zes locaties Taalpunten met een goed lopend spreekuur. Het afgelopen jaar hebben 1.515 taalvragers en taalvrijwilligers het Taalspreekuur bezocht. Soms werden taalvragers doorverwezen naar (non)formeel onderwijs en/of gekoppeld aan een taalcoach. Zo zijn er maar liefst 205 koppelingen met taalcoaches tot stand gekomen.

Het wekelijks in de bibliotheek georganiseerde Taalcafé was erg in trek. Zo namen in 2018 in totaal 1.701 taalvragers deel aan deze

taalontmoetingen. De deelnemers deden taalspelletjes, bespraken de in eenvoudig Nederlands geschreven Startkrant en praatten vooral veel met elkaar. Sommige Taalcafés planden een uitje, waaronder een bezoek aan het gemeentehuis van Noordwijk en een duinexcursie. Verder vonden er 37 leeskringen plaats in de bibliotheek van Noordwijk en Oegstgeest met 406 deelnemers.

“De taalvrager heeft na het traject een grotere woordenschat, meer zelfvertrouwen en kan zich bij instanties beter uitdrukken in het Nederlands.”

Taalcoach

Taalkrant Week van de Alfabetisering

Tijdens de Week van de Alfabetisering bezocht het Taalhuis wethouders uit de Bollenstreek om de Taalkrant te overhandigen. Het doel van deze actie was om aandacht te vragen voor laaggeletterdheid op de werkvloer. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het merendeel van alle laaggeletterden werkt. Daarom heeft het Taalhuis dit jaar de focus gelegd in het benaderen van het bedrijfsleven in de Bollenstreek. De Taalkrant laat zien wat laaggeletterdheid precies inhoudt en wat de voordelen zijn voor de werkgever om de geletterdheid van het personeel te verhogen. Ook werd een netwerkontbijt georganiseerd om ideeën uit te wisselen tussen bedrijven en netwerkpartners om zo tot een juiste aanpak van laaggeletterdheid te komen. Het resultaat was dat het Taalhuis met 2 bedrijven, met

Taalheld provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland benoemde de projectleider van het Taalhuis van Bibliotheek Bollenstreek tot Taalheld van de provincie Zuid-Holland in de categorie Bruggebouwer. Zij kreeg deze titel vanwege haar uitzonderlijke inzet in onder andere het vinden van nieuwe samenwerkingsvorming in het bedrijfsleven. Ook werd zij genomineerd voor de landelijke titel.

respectievelijk 350 en 750 werknemers, om tafel zit om de geletterdheid en digivaardigheden van werknemers te verbeteren.

DigiTaalhuis

Voor de Intergemeentelijke Sociale Dienst organiseerde het Taalhuis twee cursussen digivaardigheid voor statushouders in Noordwijk en Sassenheim. In een serie van 11 bijeenkomsten volgde een groep van 15 statushouders deelcursussen Klik & Tik, DigiSterker en Word. Zo leerden zij hoe ze zelf met DigiD zaken kunnen afhandelen met de e-Overheid, waar vacatures zijn te vinden en om in Word een cv op te stellen. Op die manier gingen alle deelnemers met een zelf samengesteld CV naar huis.

Afgelopen jaar is er op verschillende locaties in de Bollenstreek gratis formeel onderwijs verzorgd door IVIO. Wegens de grote belangstelling was er halverwege het jaar een stop op instroom. De wachtlijst is in het 4e kwartaal van 2018 weer heropend. In totaal konden er daarom nog 60 taalvragers worden doorverwezen. Er zijn taalklassen geformeerd van A1/A2 tot B1 niveau.

De VoorleesExpress

De VoorleesExpress ondersteunt gezinnen met kinderen van 2 tot en met 8 jaar die moeite hebben met taal. Binnen een traject van 20 weken bezoeken de vrijwilligers deze gezinnen wekelijks een uur om voor te lezen, samen te lezen en taalspelletjes te doen. Dit verrijkt de taalomgeving in huis, stimuleert de taalontwikkeling en vergroot het leesplezier. Bibliotheek Bollenstreek organiseert de VoorleesExpress al enkele jaren in de regio. In 2018 zijn 85 gezinnen aangemeld door de zogeheten toeliders; voorscholen, basisscholen, CJG en Vluchtelingenwerk. Ons netwerk van toeliders is in 2018 nog verder gegroeid, waardoor de aanmeldingen van kinderen van 2 tot 4 jaar toenamen.

“Zo fijn om onze leerlingen die dat hard nodig hebben via de VoorleesExpress te ondersteunen om het Nederlands beter te begrijpen. Echt top, dit aanbod van taal.”

**H. Janson, Intern Begeleider
RKBS Prinsenhof
Noordwijkerhout**

Walk&Talk

Walk&Talk zijn netwerkbijeenkomsten voor werkzoekenden waarbij de nadruk ligt op in beweging blijven (walk) en netwerken (talk) op werkgebied. Omdat het tegenwoordig bij een sollicitatie niet meer voldoende is om alleen een cv en motivatiebrief te sturen gaan deze bijeenkomsten ook over het maken van een eerste krachtige indruk, het opdoen van nieuwe energie, stressregie en tips en weetjes voor iedereen die op zoek is naar een baan of nieuwe uitdaging. Bezoekers gaven aan veel aan de bijeenkomsten te hebben. In 2018 werd er elke maand een spreker uitgenodigd en was er een netwerkborrel na afloop. Er namen in totaal ongeveer 118 mensen deel.

Samenwerking Albert Heijn

In 2018 is gestart met een samenwerking tussen Albert Heijn in Sassenheim en de Bibliotheek Bollenstreek, vestiging Sassenheim. Op deze manier bereikt de bibliotheek een bredere doelgroep. In de winkel is een buurtbibliotheek ingericht met een tafel naast het koffieapparaat. Klanten kunnen daar afgeschreven boeken van de bibliotheek lezen of meenemen. Op dezelfde plek maakt de bibliotheek reclame voor activiteiten. Verder leest een medewerker van de supermarkt op de eerste vrijdag van de maand voor aan peuters. Na de voorleesochtenden en -middagen in de bibliotheek sponsort Albert Heijn een gezonde snack.

Koffie+

Bij de Koffie+ ochtenden in Noordwijkerhout en Noordwijk ontmoeten senioren elkaar rondom een thema, workshop of activiteit. Dit jaar was er bijvoorbeeld aandacht voor het gezond houden van het brein. De Bibliotheek werkt voor de Koffie+ ochtenden samen met lokale partners. De tweewekelijkse bijeenkomsten zijn inmiddels goed bekend bij het publiek. De vermelding in de agenda op de website van de bibliotheek, de berichtgeving op de website Blik op Noordwijkerhout en in de lokale kranten dragen bij aan deze bekendheid.

Noordwijk Dementievriendelijk

Heleen van Royen heeft met de documentaire ‘Het doet zo zeer’ een indringend portret van haar moeder gemaakt bij wie beginnende dementie was vastgesteld. De schrijfster was op 20 september te gast in de bibliotheek waar de documentaire voor 84 bezoekers werd gedraaid. Ze leidde de film in en beantwoordde na afloop vragen van het publiek. De Bibliotheek Bollenstreek heeft deze avond in samenwerking met Noordwijk Dementievriendelijk georganiseerd. In deze initiatiefgroep werken Activite, Marente Jeroen, Welzijn Noordwijk, Groot Hoogwaak, en KBO/DBO samen om te zorgen dat mensen met allerlei soorten geheugenproblemen, zoals dementie, gewoon mee kunnen blijven doen in de samenleving.

Week Tegen Pesten

In de Week Tegen Pesten (17 - 21 september) organiseerde de Bibliotheek Bollenstreek de voorstelling Like van Theatergroep Playback

in samenwerking met het Northgo College. De voorstelling confronteert jongeren met de pijn van buitensluiten en de rol die social media daarbij kan spelen. De voorstelling en het interactieve nagesprek - waarbij de leerlingen zelf ook de vloer op kwamen - gaven de leerlingen inzicht in de gevolgen van pestgedrag en hoe het voorkomen kan worden. De aanwezige mentoren en leerlingen (186 in totaal) waren enthousiast en vonden de voorstelling leerzaam.

Seniorweb

Seniorweb heeft verschillende cursussen in de bibliotheek verzorgd. Per keer gaven zij een workshop met een bepaald thema, zoals Word, foto bewerken of werken met Windows 10. Over het algemeen waren de workshops uitverkocht. De cursisten vinden deze manier van lesgeven fijn. Vooral dat ze ervoor kunnen kiezen om alleen die workshops te volgen waar ze meer over willen weten, in plaats van een hele cursus van 4 of 5 dagen. Mensen waarderen het verder dat de workshops rouleren tussen de verschillende vestigingen. Niet iedereen is even mobiel en op deze manier kan iedereen gebruik maken van het aanbod van Seniorweb. Naast deze workshops werden ook de tabletlessen van Seniorweb goed bezocht.

Hulp bij belastingaangifte

In 2018 werkte de Bibliotheek Bollenstreek samen met de plaatselijke ouderenbonden en Radius Welzijn om hulp bij de belastingaangifte te bieden. In de vestigingen Sassenheim en Noordwijkerhout hielden ouderenbonden spreekuren in de bibliotheek. In Oegstgeest organiseerde Radius Welzijn een invulochtend waar mensen ter plekke samen met een vrijwilliger van Radius de aangifte konden doen. In Noordwijk en Lisse werden mensen die hulp nodig hadden gekoppeld aan de plaatselijke ouderenbonden. Deze dienstverlening vond plaats in het kader van een convenant dat de Koninklijke Bibliotheek (KB) en de Belastingdienst in 2016 sloten.

Lisse op zondag

Van oktober tot en met maart was de vestiging Lisse op zondag van 12.00 – 16.00 uur open en was er op de meeste zondagen een activiteit. De lezingen met een plaatselijk karakter trokken de meeste bezoekers, zoals de middag over de Marine Luchtvaartdienst door Aad van Hout en Kees Leebeek en de lezing van Herman van Amsterdam over zijn boek 'Onder het oog van de slechtvalk'. Maar ook Lex Niekel met zijn boek over zijn reis van Moskou naar het Rode Plein en de optredens van de koren De Gele Hoed en The Early Birds rond Kerstmis waren publiekstrekkers. In totaal waren er 22 activiteiten.

Spacejaar

Noordwijk vierde in 2018 het themajaar 'City of Space'. Ook het programma van de bibliotheek in Noordwijk sloot hierbij aan. Zo was er op 15 september een Spacedag met een planetenspeurtocht, een illustratieworkshop van de tekenaar van André Astronautje en een theatervoorstelling. De bezoekers konden op de foto in een ruimtepak en zelf een raket lanceren. In totaal brachten 640 mensen een bezoek aan de Spacedag.

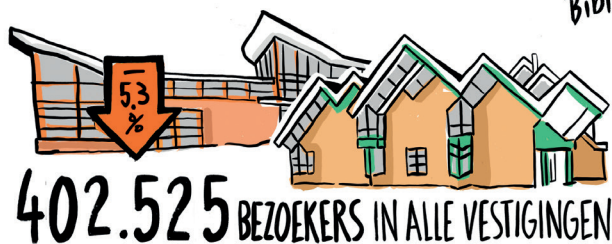
Lagerhuis

Rondom de gemeentelijke herverkiezing voor Noordwijk en Noordwijkerhout werd er in oktober een Lagerhuis georganiseerd in de bibliotheek. De discussie hielp de in totaal 118 bezoekers om een gefundeerde keuze voor de herindelingsverkiezingen op 21 november te maken. De lokale partijen werden uitgedaagd met stellingen over de ruimtelijke indeling, openingstijden op zondag en verschillende sociaaleconomische vraagstukken.

FEITEN & CIJFERS

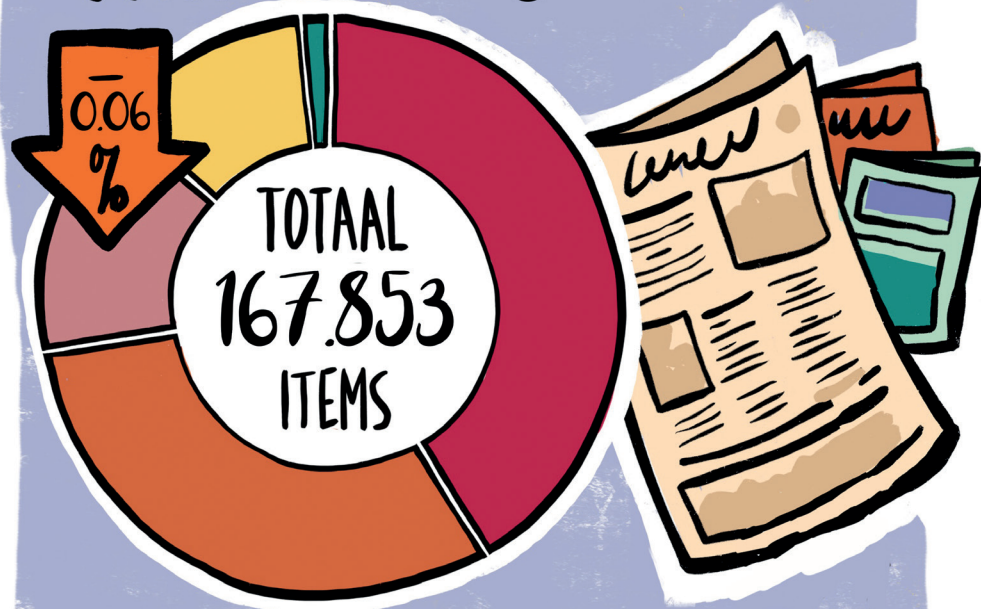
Bibliotheek Bollenstreek 2018

1.375 ACTIVITEITEN

LEZINGEN
CURSUSSEN
WORKSHOPS
SPREKUREN

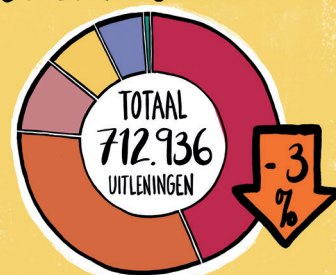
COLLECTIE 2018

- JEUGD FICTIE
- VOLWASSEN FICTIE
- VOLWASSEN NON-FICTIE
- JEUGD NON-FICTIE
- AUDIO VISUELE MATERIALEN
- OVERIG

294 KRANT- & TIJDSCHRIFT-
ABONNEMENTEN

UITLENINGEN 2018

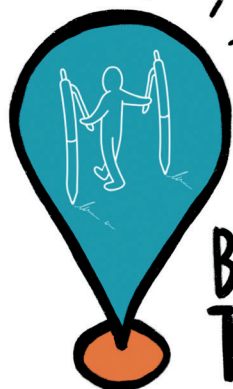
- JEUGD FICTIE
- VOLWASSEN FICTIE
- VOLWASSEN NON-FICTIE
- JEUGD NON-FICTIE
- TIJDSCHRIFTEN
- AUDIO VISUELE MATERIALEN
- OVERIG

32.087
E-BOOKS UITGELEEND

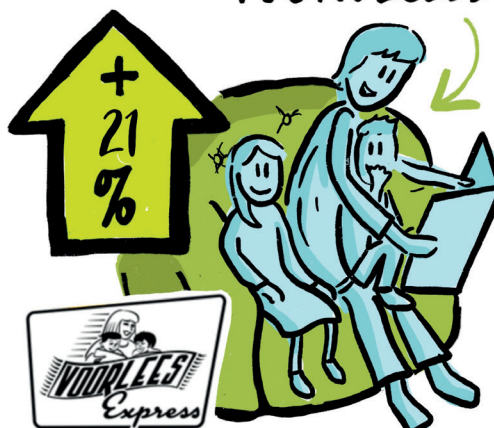
44 LEESKRINGEN LAAGGELETTERDEN

1 / 6 TAALPUNTEN
241 TAALKOPPELS
235 TAALCAFÉS

4.714
BEZOEKERS
TAALHUIS

85 GEZINNEN
WAARIN WORDT
VOORGELEZEN

ORGANISATIE IN ONTWIKKELING

Personeel

Op 31 december 2018 had de Bibliotheek Bollenstreek 53 medewerkers in dienst met een formatie van 982 uur per week (27,3 fte). De gemiddelde leeftijd van de medewerkers is 46 jaar. Exclusief opruimscholieren is de gemiddelde leeftijd 50 jaar.

Tabel 3: formatie per 31-12-2018

Organisatieonderdeel	Formatie 2016	Formatie 2017	Formatie 2018
Bibliotheek Lisse	122,50	122,50	118,50
Bibliotheek Noordwijk	124,50	130,00	132,75
Bibliotheek Noordwijkerhout	96,25	96,25	95,75
Bibliotheek Oegstgeest	108,00	109,00	109,00
Bibliotheek Sassenheim	107,00	92,00	102,00
ServicePunt Voorhout	36,00	36,00	36,00
ServicePunt Warmond	15,00	15,00	15,00
Servicepunt De Zilk	5,50	5,50	5,50
Bovenlokaal frontoffice	64,00	64,00	68,00
Bovenlokaal backoffice 1	291,50	296,50	299,50
Totale formatie	970,25	966,75	982,00
Aantal fte	27,0	26,9	27,3
Aantal medewerkers	56	53	53

1. Backoffice: de formatie is exclusief een openstaande vacature á 24 uur p/w en inclusief extern gefinancierde projecturen voor de projecten Taalhuis en VoorleesExpress.

Ziekteverzuim

In 2018 bedroeg het ziekteverzuim binnen de Bibliotheek Bollenstreek 4,18%. De afname ten opzichte van 2017 wordt veroorzaakt door uitstroom naar de WIA.

Tabel 5: ziekteverzuim

Organisatieonderdeel	2014	2015	2016	2017	2018	gemiddelde
Ziekteverzuim	1,73%	1,83%	3,71%	5,42%	4,18%	3,37%
Meldingsfrequentie	0,80	0,72	0,85	0,72	0,77	0,77

Vrijwilligers

Afgelopen jaar is het aantal vrijwilligers licht gestegen van 487 naar 491 vrijwilligers. In het eerste kwartaal is het vrijwilligersbeleid in de frontoffice geëvalueerd. Hierin zijn onder andere de resultaten verwerkt van de enquête onder medewerkers en vrijwilligers. Uit de enquête blijkt dat veel vrijwilligers intrinsiek gemotiveerd zijn voor het werk in de bibliotheek. Wel vindt een aantal vrijwilligers het takenpakket onvoldoende uitdagend. De invoering van het vrijwilligerswerk in de bibliotheek sinds 2014 is voor veel medewerkers een grote omslag geweest. Een aantal medewerkers maakt zich zorgen over werkgelegenheid, verdringing van arbeid en de kwaliteit van dienstverlening. De explosieve groei van het aantal vrijwilligers stelt grenzen aan de verandercapaciteit van de bibliotheek.

Tabel 2: vrijwilligers per 31-12-2018

Leden en bezoekers	Gastvrouw /gastheer frontoffice	Additionele activiteiten	Voolees-Express	(Digi) Taalhuis	Raad van Toezicht	Totaal
Lisse	13	6				19
Noordwijk	16	10				26
Noordwijkerhout	5	8				13
Oegstgeest	17	12				29
Sassenheim	12	3				15
Voorhout	9	4				13
Warmond	13	3				16
Bollenstreek			94	258	8	360
Totaal	85	46	94	258	8	491

Donaties & sponsoring

In 2018 heeft de Bibliotheek Bollenstreek een pilot van een jaar rondom fondsenwerving afgesloten. De pilot is bekostigd uit provinciale projectgelden voor innovatie. De fondsenwerver had als opdracht om het proces van aanvragen en verantwoording bij diverse fondsen te stroomlijnen en om andere inkomstenbronnen aan te boren. In 2018 heeft de Bibliotheek Bollenstreek circa € 130.000 aan donaties en projectsubsidies ontvangen, ongeveer 4% van de exploitatie. De opbrengsten waren bestemd voor projecten als de VoorleesExpress, het Taalhuis, Digisterker, Tel mee met Taal en het project Leesplezier voor kinderen. De financiering was bestemd voor projecten en niet voor de reguliere exploitatie van de Bibliotheek. Om de continuïteit van fondsenwerving te waarborgen wil de bibliotheek de fondsenwerving structureel inbedden in de organisatie.

BiebPanel

Al enkele jaren zet de Bibliotheek Bollenstreek klantonderzoek in om meer te leren over de dienstverlening en het aanbod van de bibliotheek. Het onderzoeksbureau van ProBiblio voert deze onderzoeken regionaal uit onder de naam BiebPanel. In 2018 is onderzoek gedaan naar de wensen en behoeften van senioren en jongeren. Daarnaast hebben zij gekeken naar hoe de huidige leden denken over duurzaamheid en privacy binnen de bibliotheek. De uitslagen geven ontwikkelingsmogelijkheden aan. Zo vinden senioren de ontmoetingsfunctie van de bibliotheek extra belangrijk en geven zij aan bereikt te kunnen worden met lokale kranten en huis-aan-huisflyers. Ook werd er in 2018 een klanttevredenheidsonderzoek opgezet. Twee belangrijke punten waren de tevredenheid omtrent klantvriendelijkheid door de medewerkers en de functies van de bibliotheek in de ogen van de bezoekers. Hieruit bleek dat de verblijffunctie van de bibliotheek steeds belangrijker wordt, maar de leenfunctie van boeken toch nog de meeste bekendheid heeft.

Themakalender

Alle activiteiten die Bibliotheek Bollenstreek organiseert zijn gekoppeld aan een themakalender. Zo stond ook in 2018 iedere maand een bepaald thema centraal op het gebied van lezen, leesbevordering, taalvaardigheid en mediawijsheid. Daarnaast werd in 2018 ook leesplezier als steeds belangrijker gezien. Want wie plezier heeft in lezen, leest veel meer. De activiteiten van de themakalender sloten aan bij diverse landelijke campagnes zoals de Kinderboekenweek, de Nationale Voorleesdagen en De Week van de Alfabetisering. De themakalender zorgt voor een goede leidraad in het jaar, in 2019 vervolgen we deze werkwijze.

Programmering

Naast de collectie en voorleesinitiatieven waarbij leesplezier centraal staat, organiseert Bibliotheek Bollenstreek ook jaarlijks activiteiten waarbij bezoekers hun kennis kunnen vergroten en die hen verbindt. Hierbij zoeken we de samenwerking met netwerkpartners binnen het veld op lokaal, regionaal en landelijk niveau. In onze bibliotheek staat een mooie collectie voor inspiratie en zijn we een laagdrempelige ontmoetingsplaats voor kennis en informatie. Hieromheen organiseren we een aantrekkelijke programmering voor jong en oud, voor scholen en gezinnen en voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Iedereen is welkom en er is altijd iets te doen, te zien en te beleven.

FEITEN EN CIJFERS

Code Cultural Governance

Het directiereglement van de Bibliotheek Bollenstreek is gebaseerd op de principes van Cultural Governance. Volgens het principe van Cultural Governance 'Pas toe of leg uit' wordt hierbij vermeld dat in afwijking van het rooster van aftreden Jan Kippers niet is afgetreden aan het eind van zijn 2e termijn. De statuten van de Bibliotheek Bollenstreek bieden de mogelijkheid van een 3e termijn van 3 jaar. Er is een nieuw rooster van aftreden opgesteld, waarmee wordt voorkomen dat te veel leden tegelijkertijd aftreden. Relevante (neven)functies van de toezichthouders en directeur/bestuurder worden in dit jaarverslag gepubliceerd.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van de Bibliotheek Bollenstreek houdt toezicht op de organisatie, het beleid en de directie. De raad bestaat uit 7 onbezoldigde leden en 1 trainee. De Raad van Toezicht heeft in 2018 5 keer vergaderd.

Managementteam

Het managementteam bestaat per 31-12-2018 uit drie leden:

- Hans Portengen, Directeur-bestuurder
- Annemieke Hermsen, Manager frontoffice
- Dionne Dinkhuijsen, Programma manager

De nevenfuncties van Hans Portengen als directeur-bestuurder zijn per 31 december:

- Onbezoldigd lid bestuur van de Stichting Bibliotheekenoverleg Zuid-Holland (BOZH).

Ondernemingsraad

In 2018 is de zittingstermijn van de ondernemingsraad afgelopen. In september zijn vier nieuwe leden aangetreden. De raad bestaat per 31-12-2018 uit:

- Ingrid Ram, voorzitter
- José Wehkamp, secretaris
- Sarine Alders, lid
- Nathalie Harthoorn, lid

Tabel 1: leden Raad van Toezicht en hun (neven)functies

Leden en bezoekers	(Neven)functies
Jan Kippers, voorzitter	Senior Beleidsadviseur, Gemeente Vijfheerenlanden
Yvonne Prins-Pols, vicevoorzitter	Geen
Marion Goedhart, lid	Directeur coöperatie jeugd- en gezinsteams Holland Rijnland Bestuurslid van de landelijke associatie voor wijkteams.
Frans van der Meij, lid	Adjunct-directeur basisschool De Startbaan Lid pastoraatsgroep St. Maartenparochie, locatie St. Pancratiuskerk Lid comité van aanbeveling stichting 'de molen van Sassenheim' Voorzitter Klankbordgroep ouders MBO Rijnland (Algemeen en techniek-ICT)
Angelique de Regt, lid	Senior beleidsmedewerker/bestuursadviseur gemeente Haarlemmermeer
Pauline Roest, lid	Manager HR Lange Land Ziekenhuis
Henriëtte Terleth, lid	Partner ProJust Legal Counseling, Noordwijk
Nikie Veld, trainee	International Programmes Officer Universiteit Leiden Begeleider We Take Care Noordwijk

Jaarcijfers

Leden en bezoekers	Lisse 2018	Lisse 2017	Noord-wijk 2018	Noord-wijk 2017	N'wijkerhout 2018	N'wijkerhout 2017	Oegstgeest 2018	Oegstgeest 2017
Leden t/m 15 jaar	2.628	2.711	2.780	2.811	1.644	1.597	3.723	3.688
Leden 16 t/m 17 jaar	137	153	141	156	70	91	205	231
Leden 18 t/m 64	1.505	1.545	1.486	1.493	929	979	1.666	1.666
Leden 65+	725	719	773	725	490	471	1.027	991
Instellingslidmaatschappen/overig	34	37	40	39	47	48	40	42
Totaal leden	5.029	5.165	5.220	5.224	3.180	3.186	6.661	6.618

Leden t.o.v. voorgaand jaar	-2,6%	0,7%	-0,1%	3,4%	-0,2%	1,1%	0,6%	3,9%
Aantal inwoners *	22.746	22.743	26.056	26.026	14.423	14.377	23.887	23.831
Percentage leden/inw.	22%	23%	20%	20%	22%	22%	28%	28%
Aantal fysieke bezoekers	68.750	74.000	80.725	81.850	49.000	51.500	100.150	105.700
% fysieke bezoekers voorgaand jaar	-7,1%	-6,2%	-1,4%	11,1%	-4,9%	-7,6%	-5,3%	0,2%
Openingsuren (incl. zondag Lisse **)	34,0	34,0	35,0	35,0	30,0	30,0	31,0	31,0

** Zondagsopening Lisse: januari t/m maart en oktober t/m december .

Leden en bezoekers	Sassenheim 2018	Sassenheim 2017	Voorhout 2018	Voorhout 2017	Warmond 2018	Warmond 2017	De Zilk 2018	De Zilk 2017
Leden t/m 15 jaar	1.874	1.912	1.644	1.639	424	437	126	164
Leden 16 t/m 17 jaar	100	107	65	75	7	14	1	5
Leden 18 t/m 24 jaar	1.171	1.188	561	574	144	148	3	4
Leden 65+	572	553	176	169	115	105	1	1
Instellingslidmaatschappen/overig	22	22	24	24	2	2	2	2
Totaal leden	3.739	3.782	2.470	2.481	692	706	133	176

Leden t.o.v. voorgaand jaar	-1,1%	2,5%	-0,4%	-2,4%	-0,2%	-4,6%	n.v.t.	n.v.t.
Aantal inwoners *	15.547	15.969	16.280	15.625	4.757	4.988	2.187	2.252
Percentage leden/inw.	24%	24%	15%	16%	15%	14%	6%	8%
Aantal fysieke bezoekers	67.050	58.500	19.775	24.050	17.075	29.350	100.n.b.	n.b.
% fysieke bezoekers voorgaand jaar	14,6%	-6,2%	-17,8%	-8,6%	-41,8%	50,9%	n.b.	n.b.
Openingsuren (incl. zondag Lisse **)	29,0	26,0	16,0	16,0	14,5	13,5	8,0	8,0

Leden en bezoekers	Totaal 2018	Totaal 2017
Leden t/m 15 jaar	14.843	14.959
Leden 16 t/m 17 jaar	726	832
Leden 18 t/m 24 jaar	7.465	7.597
Leden 65+	3.879	3.734
Instellingslidmaat- schappen/overig	211	216
Totaal leden	27.124	27.338

Leden en bezoekers	Totaal 2018	Totaal 2017
Leden t.o.v. voorgaand	-0,8%	1,9%
Aantal inwoners *	125.883	125.811
Percentage leden/inw.	22%	22%
Aantal fysieke bezoekers	402.525	424.950
% fysieke bezoekers voorgaand jaar	-5,3%	0,7%
Openingsuren (incl. zondag Lisse **)	197,5	193,5
Webaccounts e-books	3.733	3.657
Aantal bezoeken website	156.566	162.750

Uitleningen	Totaal 2018	2017
Lisse	145.537	150.415
Noordwijk	147.068	152.771
Noordwijkerhout	84.427	85.849
Oegstgeest	149.014	157.979
Sassenheim	122.452	125.342
Voorhout	47.515	48.889
Warmond	13.701	13.900
De Zilk	3.222	3.632
Totaal uitleningen	712.936	738.777

Uitleningen E-books	32.087	29.549
---------------------	--------	--------

Omvang collecties	Totaal 2018	2017
Lisse	28.811	30.809
Noordwijk	37.905	39.090
Noordwijkerhout	22.621	23.898
Oegstgeest	30.510	32.886
Sassenheim	27.137	29.984
Voorhout	12.092	11.776
Warmond	7.188	7.810
De Zilk	1.589	1.508
Totaal uitleningen	167.853	177.761

Colofon

© Bibliotheek Bollenstreek, 2019

Concept en redactie:

Hans Portengen en Suzanne de Koning (Bibliotheek Bollenstreek)

Edith Vos (Tekstkeuken)

Vormgeving:

Plein 10 Communicatie

Fotografie:

Marjan Oesterholt

Plein 10 Communicatie

Arie Kieviet

Lizzy van Leeuwen Fotografie

Chantal Cornet Fotografie

Medewerkers Bibliotheek Bollenstreek

Drukker:

Drukkerij Flora

Oplage: 50

